

Oppilaitosten kestävän kehityksen kriteerit

ARVIOINNIN ALUE	KRITEERIT
1. SUUNNITTELU	
Arvot	1 Kestävä kehitys sisältyy oppilaitoksen arvoihin. Henkilöstö ja opiskelijat tuntevat arvojen merkityksen oppilaitoksen toiminnassa ja arvoista on viestitty sidosryhmille.
Lakisääteiset vaatimukset	2 Oppilaitos on tietoinen toimintaansa koskevista, kestävän kehityksen eri osa-alueisiin liittyvistä säännöksistä ja määräyksistä. Henkilöstö tuntee vastuualueisiinsa liittyvien säännösten ja määräysten merkityksen oppilaitoksen toiminnassa. 3 Oppilaitoksella on ajantasaiset, lakisääteiset kestävään kehitykseen liittyvät kartoitukset, ohjelmat ja suunnitelmat, joiden sisältöä on käsitelty henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa.
Organisaatio ja resurssit	4 Oppilaitoksella on kestävän kehityksen ryhmä tai muu työryhmä, joka koordinoi ja arvioi oppilaitoksen kestävän kehityksen työtä ja tiedottaa oppilaitosyhteisöä sen tavoitteista ja etenemisestä. Ryhmässä on mukana johdon, henkilöstön ja opiskelijoiden edustajia. 5 Kestävän kehityksen työllä on määritellyt vastuut ja tarvittavat resurssit. Johto kannustaa ja luo edellytyksiä henkilöstön ja opiskelijoiden yhteisölliseen kestävän kehityksen toimintaan. 6 Henkilöstöllä on riittävä kestävän kehityksen asioiden hallintaan sekä kestävän kehityksen opetuksen sisältöihin ja menetelmiin liittyvä osaaminen.
Kestävän kehityksen ohjelma	7 Oppilaitoksella on kestävän kehityksen ohjelma tai muu toimintasuunnitelma, joka sisältää tavoitteet ja toimenpiteet oppilaitoksen valitsemien kestävän kehityksen teemojen *) edistämiseksi opetuksessa ja toimintakulttuurissa. Henkilöstö ja opiskelijat osallistuvat teemojen valintaan ja ohjelman suunnitteluun.
Opetuksen toteutuksen suunnittelu	8 Kestävä kehitys yhdistetään opetukseen, työssäoppimiseen ja ammattiosaamisen näyttöihin. Kestävän kehityksen opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa tehdään yhteistyötä opettajien kesken sekä opettajien ja muun henkilöstön välillä. 9 Oppilaitoksen ammatillisten oppimisympäristöjen ja työtehtävien kestävän kehityksen näkökohdat on tunnistettu, ja ne on otettu huomioon työkäytännöissä ja ohjeistuksissa. Oppimisympäristöissä hyödynnetään ammattialan parhaita kestävän kehityksen työkäytäntöjä tai teknologisia ratkaisuja. 10 Opetuksessa hyödynnetään kestävän kehityksen eri osa-alueisiin liittyvää ajantasaista oppimateriaalia. 11 Kestävän kehityksen opetuksessa tehdään yhteistyötä ulkopuolisten toimijoiden kanssa tai oppilaitos osallistuu kestävän kehityksen hankkeisiin.

*) Oppilaitos valitsee vuosittain alla olevasta taulukosta yhden tai useamman teeman, joihin liittyen se suunnittelee kestävän kehityksen ohjelman tavoitteet ja toimenpiteet. Teemojen toteutus voi tapahtua myös esimerkiksi Vihreä lippu -ohjelman toimintasuunnitelman puitteissa. Koulun hakiessa sertifikaattia teemojen toteutumista arvioidaan oppilaitoksen valitsemien **yhteensä viiden teeman** osalta, joista vähintään kaksi tulee valita ekologisen ja taloudellisen kestävyys teemoista ja kaksi sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyys teemoista. Yksi teemoista voi olla oma teema. Osa taulukon teemoista mahdollistaa useiden kestävän kehityksen osa-alueiden käsittelyn.

Ekologinen ja taloudellinen kestävyys	Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys
- Vastuulliset hankinnat ja kestävä kulutus (myös sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys) - Jätteen synnyn ehkäisy ja kierrätys - Energia ja vesi - Kuljetukset ja liikkuminen - Koulurakennuksen ja pihaympäristön hoito ja ylläpito - Ravinto ja terveys (myös sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys) - Oma teema (ekologinen/taloudellinen kestävyys)	- Turvallisuus oppilaitoksessa (myös ekologinen kestävyys: kemikaalien ympäristöturvallisuus) - Henkilöstön ja opiskelijoiden hyvinvointi - Kiusaamisen ja syrjäytymisen ehkäisy - Opiskelijahuolto ja muu oppimisen tuki - Kulttuuriympäristö, tavat ja perinteet - Monikulttuurisuus ja kansainvälisyys - Oma teema (sosiaalinen/kulttuurinen kestävyys)

ARVIOINNIN ALUE	KRITEERIT
2. TOTEUTUS	
Kestävän kehityksen teemat	
Teemojen toteuttaminen	12 Oppilaitoksen valitsemat vuosittaiset teemat ja kestävän kehityksen ohjelman toimenpiteet toteutuvat opetuksessa ja toimintakulttuurissa. Eri henkilöstöryhmien edustajat ja opiskelijat osallistuvat toimintaan.
Toimintatapojen vakiinnuttaminen	13 Oppilaitos on vakiinnuttanut valitsemiinsa kestävän kehityksen teemoihin liittyviä vaikuttavia toimintatapoja pysyväksi osaksi opetusta tai oppilaitoksen toimintakulttuuria.
Verkottuminen	14 Oppilaitos tiedottaa teemoihin liittyvästä toiminnasta sidosryhmiään ja toteuttaa teemoihin liittyvää yhteistyötä paikallisten toimijoiden kanssa.
Opetus	
Työprosessin sekä työmenetelmien, välineiden ja materiaalien hallinta	15 Opetus antaa valmiuksia oman ammattialan järjestelmien ja prosessien toiminnan ja niiden kestävän kehityksen näkökohtien ymmärtämiseen sekä oman työn suunnitteluun kokonaisuutena kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti. 16 Opetus antaa valmiuksia oman ammattialan työmenetelmien, välineiden ja materiaalien arviointiin ja valintaan kestävän kehityksen näkökulmasta.
Työn perustana olevan tiedon hallinta	17 Opetus lisää tietoa vastuullisesta yritystoiminnasta, oman ammattialan kestävän kehityksen säädöksistä, määräyksistä ja sopimuksista sekä teknologista ratkaisusta, työmenetelmistä ja hallintajärjestelmistä. 18 Opetus auttaa ymmärtämään ympäristömuutosten, yhteiskunnallisten muutosten ja teknologian kehityksen vaikutuksia omalla ammattialalla.
Elinikäisen oppimisen avaintaidot	19 Opetus lisää tietoa kestävän kehityksen merkityksestä ihmisen tulevaisuudelle sekä vaikuttamisen mahdollisuuksista omassa elämässä ja työyhteisön jäsenenä. Opetus tukee opiskelijoiden ammattietiikan kehittymistä ja omien arvojen muodostumista. 20 Oppilaitoksessa ja sen ulkopuolisissa oppimisympäristöissä tarjotaan opiskelijoille kokemuksia ympäristön ja kulttuurien monimuotoisuudesta, sekä mahdollisuuksia turvallisten, terveellisten ja ympäristövastuullisten toimintatapojen sekä sosiaalisten ja kulttuuristen taitojen harjoitteluun. 21 Oppilaitos tarjoaa opiskelijoille aitoja osallistumisen ja vaikuttamisen kokemuksia sekä mahdollisuuksia osallistua työelämän kestävän kehityksen käytäntöjen suunnitteluun tai lähiympäristössä tai paikallisyhteisössä tapahtuviin osallisuushankkeisiin.
Opetusmenetelmät ja oppimispolku	22 Kestävän kehityksen opetuksessa käytetään opiskelijoita aktivoivia, osallistavia ja yhteisöllisyyttä tukevia opetusmenetelmiä. 23 Kestävän kehityksen opetus toteutuu tutkinnon läpi etenevänä suunnitelmallisena oppimispolkuna.
3. SEURANTA, ARVIOINTI JA KEHITTÄMINEN	
Kestävän kehityksen arviointikäytäntö	24 Oppilaitos seuraa ja arvioi kestävän kehityksen ohjelman tavoitteiden toteutumista, kestävän kehityksen opetuksen toteutusta ja osaamisen arvioinnin tuloksia sekä kestävän kehityksen asioiden tilaa oppilaitoksen toimintakulttuurissa.
Toiminnan kehittäminen ja raportointi	25 Henkilöstö ja opiskelijat osallistuvat arviointitiedon käsittelyyn ja sitä hyödynnetään kestävän kehityksen ohjelman päivittämisessä sekä opetuksen ja toimintakulttuurin kehittämisessä. Oppilaitos raportoi sidosryhmilleen kestävän kehityksen työn tuloksista.